

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра ортопедичної стоматології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

01 вересня 2024 року

**НАСКРІЗНА РОБОЧА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ
ОРТОПЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ**

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 221 «Стоматологія»

Освітньо-професійна програма: Стоматологія

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Стоматологія» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 221 «Стоматологія» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 10 від 27 червня 2024 року).

Розробники:

Завідувач кафедри ортопедичної стоматології д.мед.н., професор Рожко П.Д., доцент, к.мед.н. Шахновський І.В., асистент Чередниченко А.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри ортопедичної стоматології

Протокол № 1 від « 26 » серпня 2024 р.

Завідувач кафедри Павло РОЖКО

Погоджено із гарантом ОПП Анатолій ГУЛЮК

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з стоматологічних дисциплін ОНМедУ .

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2024 р.

Голова предметної циклової методичної комісії з стоматологічних дисциплін ОНМедУ

 Володимир КРИКЛЯС

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри ортопедичної стоматології та ортодонції

Протокол № 1 від « 22 » 09 2024 р.

Завідувач кафедри Володимир Брошівський
(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри ортопедичної стоматології та ортодонції

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2025 р.

Завідувач кафедри Володимир Брошівський
(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість: Кредитів: 13,0 Годин: 390	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» Спеціальність 221 «Стоматологія» Рівень вищої освіти Другий (магістерський)	Денна форма навчання
		Обов'язкова дисципліна
		Рік підготовки 3-5
		Семестр V-X
		Лекції (48 год.)
		Семінарські (0 год.)
		Практичні (202 год.)
		Лабораторні (0 год.)
Самостійна робота (140 год.)		
Форма підсумкового контролю – іспит		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ, КОМПЕТЕНТНОСТІ, ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета формування у здобувача освіти професійних знань, умінь і практичних навичок з ортопедичної стоматології, необхідних для компетентного виконання клінічних маніпуляцій, діагностики й планування ортопедичного лікування зубощелепної системи, а також забезпечення здатності до прийняття обґрунтованих рішень у складних умовах професійної діяльності лікаря-стоматолога.

Завдання: навчити здобувачів вищої освіти проводити обстеження пацієнтів в клінічному кабінеті з використанням стоматологічного обладнання та інструментарію; навчити здобувачів аналізувати діагностичні моделі пацієнтів з різними видами патології зубощелепного апарату; на основі клінічного мислення вибирати методи відновлення дефектів зубів та зубних рядів; навчити здобувачів виконувати практичні навички під час клінічного прийому пацієнтів з різними дефектами зубощелепного апарату; навчити здобувачів вирішувати ситуаційні задачі, що мають клінічне спрямування.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК. Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі і проблеми в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія», у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

Загальних (ЗК):

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
- ЗК8 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК9 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК11. Здатність працювати в команді.

Спеціальних (СК):

- СК1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.
- СК2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
- СК3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
- СК5. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи,

план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

СК6. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

СК7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.

СК9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

СК14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.

СК16. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛО.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2)

ПРН 2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).

ПРН 3. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за переліком 5, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН 4. Визначати остаточний клінічний діагноз дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).

ПРН 8. Визначати підхід, план, вид та принцип лікування стоматологічного захворювання (за списком 2) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН 9. Визначати характер режиму праці, відпочинку та необхідної дієти при лікуванні стоматологічних захворювань (за списком 2) на підставі попереднього або остаточного клінічного діагнозу шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН 11. Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартними схемами під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).

ПРН 21. Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 6).

ПРН 22. Виконувати медичні стоматологічні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 7).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати:

- анатоμο-фізіологічні особливості зубощелепного апарату;
- етіологію, патогенез, клінічні прояви та принципи діагностики основних захворювань, що потребують ортопедичного лікування;
- класифікації дефектів твердих тканин зубів, зубних рядів та щелеп;
- принципи вибору методів ортопедичного лікування з урахуванням клінічної ситуації;

- конструкційні особливості та технологію виготовлення основних видів ортопедичних конструкцій;
- правила підготовки зубів до протезування, клінічні етапи зняття відбитків, визначення центрального співвідношення щелеп;
- вимоги до експлуатації, корекції, фіксації та контролю якості ортопедичних конструкцій;
- принципи асептики, антисептики та безпеки при виконанні ортопедичних втручань;
- основи професійної етики та деонтології лікаря-стоматолога.

Вміти:

- проводити клінічне обстеження пацієнтів ортопедичного профілю;
- визначати діагноз, складати план ортопедичного лікування;
- знімати відбитки, виготовляти діагностичні моделі та аналізувати їх;
- виконувати підготовку зубів до різних видів ортопедичних конструкцій;
- обирати та обґрунтовувати методи ортопедичного відновлення дефектів зубів і зубних рядів;
- здійснювати клінічні етапи виготовлення знімних і незнімних протезів;
- проводити корекцію, фіксацію та контроль ефективності ортопедичних конструкцій;
- застосовувати правила ергономіки, асептики, антисептики та раціональної організації робочого місця;
- дотримуватися етичних і правових норм у взаємодії з пацієнтами та колегами.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3 курс

Тема № 1. Обстеження пацієнтів в клініці ортопедичної стоматології. Клінічні методи обстеження. Додаткові (спеціальні) методи обстеження. Попередній та остаточний діагноз.

Ознайомлення з клінічними методами обстеження в ортопедичній стоматології, критерії оцінки якості, ортопедичних конструкцій. Алгоритм обстеження пацієнта у ортопедичній стоматології. Основні клінічні методи обстеження стоматологічних хворих. Функціональні та графічні методи дослідження ЧЛО. Лабораторно-інструментальні методи дослідження ЩЛД. Метод опису прицільної рентгенограми. Особливості діагнозу у клініці ортопедичної стоматології. Складання плану ортопедичного лікування та вивчення методів підготовки хворого до протезування. Правилами наповнення історії хвороби.

Тема № 2. Функціональна анатомія зубощелепного апарату. Біомеханіка зубощелепного апарату. Функціональна оклюзія. Апарати, що відтворюють рухи нижньої щелепи. Артикулятори - загальна характеристика. Основи роботи з артикулятором. Клінічний аналіз оклюзії.

Ознайомлення зі схемами прикріплення зв'язок усередині суглоба, особливостями будови СНЩС за різних форм суглобового диска. Будова скронево-нижньощелепного суглоба та жувальних м'язів. Основні клінічні методи діагностики уражень скронево-нижньощелепного суглоба та жувальних м'язів. Рух нижньої щелепи в різних площинах, з функціональні рухи щелепи. Визначення та методи отримання центральної оклюзії, одно- та двостороння збалансована оклюзія, етіологія, патогенез, клініка бруксизму. Основні клінічні методи фіксації оклюзії. Принципи будови оклюзійної системи: крива Шпес, крива Вілсона, морфологія оклюзії. Основні фактори оклюзії: суглобові шляхи, їх типові значення, рух Бенета. Основні клінічні методи діагностики оклюзії (оклюдографія). Основні апарати, що відтворюють рухи нижньої щелепи, їх класифікація. Технологія загіпсування моделей в оклюдатор або артикулятор.

Тема № 3. Знеболення в клініці ортопедичної стоматології Місцеві та загальні ускладнення ін'єкційного знеболення. Невідкладні стани на стоматологічному прийомі.

Основні апарати, що відтворюють рухи нижньої щелепи, їх класифікація. Технологія загіпсування моделей в оклюдатор або артикулятор. Ознайомлення з механізмом дії засобів, що анестезують. Вивчення складу та властивостей препаратів для анестезії. Опанування методом вибору засобу для знеболювання залежно від клінічних умов. Ознайомлення з помилками та ускладненнями при проведенні анестезії. Клініка та діагностика невідкладних станів, що провокуються місцевою анестезією. Методи профілактики та надання медичної допомоги при невідкладних станах.

Тема № 4. Способи заміщення дефектів твердих тканин зубів, ортопедичні конструкції. Штучні коронки – види, показання до протезування. Препарування зубів під штучні коронки. Захист вітальних зубів під час та після препарування. Клініко-лабораторні етапи виготовлення штампованих металевих коронок.

Етіологія дефектів зубних рядів. Класифікація по Блеку. Обчислення ІРОПЗ за Мелікевичем. Показання до відшкодування дефектів зубів коронками, вимоги до штучних коронок. Класифікація штучних коронок. Клініко-лабораторні етапи виготовлення коронок. Позитивні та негативні сторони застосування різних видів коронок, показання до застосування. Вимоги до штучних штампованих коронок. Методика препарування під металеву штамповану коронку. Правила та порядок препарування зубів, вплив препарування на тканини вітальних зубів, клініко-лабораторні етапи її виготовлення.

Тема № 5. Провізорні коронки – показання, методики виготовлення, матеріали. Безпосередній метод виготовлення провізорних коронок. Лабораторний метод виготовлення провізорних коронок. Клініко-лабораторні етапи виготовлення суцільнолитих металевих та комбінованих коронок.

Показання до виготовлення пластмасової (провізорної) коронки. Методикою препарування під пластмасову коронку. Особливості препарування зубів під даний вид протезу, клініко-лабораторні етапи виготовлення пластмасових коронок трьома методиками. Показання та протипоказання до виготовлення цільнолітої коронки. Методика препарування під цільноліту коронку, методи ретракції ясен. Пародонтологічні аспекти крайового прилягання коронок. Показання та протипоказання до виготовлення металокерамічної та металопластмасової коронок. Методики препарування під металокерамічну або металопластмасову коронку. Методики фіксації облицювального матеріалу.

Тема № 6. Мостоподібні протези - показання до протезування. Конструктивні особливості та біомеханіка мостоподібних протезів. Клініко-лабораторні етапи виготовлення штамповано-паяних мостоподібних протезів. Клініко-лабораторні етапи виготовлення суцільнолитих металевих та комбінованих мостоподібних протезів.

Біомеханіка мостоподібних протезів, принципи вибору опорних зубів та конструкції мостоподібного протезу. Види мостоподібних протезів. Методики обстеження стоматологічного хворого перед протезуванням мостоподібним протезом. Показання та вимоги до мостоподібних протезів. Препарування зубів під штамповано-паяний, суцільнолітий та комбінований мостоподібний протез. Клініко-лабораторні етапи виготовлення штамповано-паяних мостоподібних протезів. Клініко-лабораторні етапи виготовлення суцільнолитих металевих та комбінованих мостоподібних протезів.

Тема № 7. Фактори, що забезпечують фіксацію незнімних протезів. Матеріали для тимчасової та постійної фіксації ортопедичних конструкцій. Помилки та ускладнення при протезуванні штучними коронками та мостоподібними протезами.

Чинники, що впливають на якість фіксації незнімних конструкцій. Методикою припасування коронок та процедурою фіксації, а також зняття коронок. Класифікації та основні властивості фіксуєчих цементів. Чинники, які призводять до клінічних помилок при протезуванні коронками. Методики усунення технологічних помилок під час виготовлення коронок. Основні клінічні та технологічні помилки при коронковому протезуванні. Лікарські помилки на етапах виготовлення мостоподібних протезів. Лабораторні помилки на етапах виготовлення мостоподібних протезів. Загальні та місцеві ускладнення при протезуванні мостоподібними протезами.

Тема № 8. Часткові знімні протези (ЧЗП) – конструкції, показання до протезування, планування фіксації ЧЗП. Опорні зуби, кламерні лінії. Методи фіксації ЧЗП. Обґрунтування побудови меж базисів ЧЗП. Визначення та фіксація співвідношення щелеп при I, II, III групах дефектів зубних рядів.

Конструкції часткових знімних пластинкових протезів. Показання та протипоказання до використання часткових знімних. Анатомічні, біофізичні та механічні методи фіксації часткових знімних протезів. Біомеханіка функціонування часткового знімного протезу. Біомеханіка кінцевих дефектів. Фізіологічні та клінічні основи протезування частковими пластинковими протезами. Межі часткових знімних протезів за різної топографії дефектів зубних рядів. Виготовлення воскового базису із прикусними валиками. Визначення та фіксація співвідношення щелеп при I, II, III групах дефектів зубних рядів.

Тема № 9. Постановка зубів в ЧЗП. Перевірка конструкції ЧЗП. Технології виготовлення ЧЗП з пластмасовим базисом. Компресійне та ливарне пресування пластмас. Накладання та корекція ЧЗП.

Основні гарнітури зубів, їхня різноманітність. Основні орієнтири для встановлення зубів. Методи постановки зубів у частковому пластинковому протезі. Основні можливі помилки щодо центральної оклюзії. Алгоритм перевірки конструкції ЧЗП. Методи перевірки конструкції часткового пластинкового протеза. Ознайомлення із компресійною технологією виготовлення пластинкових протезів. Лабораторні етапи виготовлення часткових знімних пластинкових протезів. Методи гіпсування воскової композиції у кювету. Клінічні методи накладання ЧЗП. Знати алгоритм обстеження пацієнта під час здачі ЧЗП. Фази адаптації до пластинкових протезів та терміни обстеження пацієнта. Методи корекції знімних протезів, критеріями оцінки якості протезу. Алгоритм ведення пацієнта після накладання нового протезу.

Тема № 10. Бюгельні протези (БП)- планування конструкції в залежності від клінічних умов. Види фіксуючих елементів. Паралелометрія діагностичних моделей.

Конструктивні елементи бюгельних протезів Показання та протипоказання до бюгельних протезів. Методика одержання відбитків для бюгельних протезів. Значення діагностичних моделей під час виготовлення бюгельних протезів. Вимоги до опорних зубів, обсяг їхньої попередньої підготовки. Методи підготовки опорних зубів при бюгельному протезуванні. Пристрій паралелометра. Завдання, етапи проведення паралелометрії, види межових ліній. Методики паралелометрії.

Тема № 11. Фіксація БП. Показання до використання різних типів механічних кріплень. Опорно-утримувальні кламери. Технологічні етапи виготовлення з суцільнолитим металевим каркасом. Дублювання робочих моделей. Компенсація усадки сплавів при литві. Формувальні маси. Технологія литва каркасів бюгельних протезів та протезів з металевим базисом.

Правилами розташування кламерів на опорних зубах. Види кламерів та їх складові частини. Методика планування каркаса бюгельного протеза та нанесення малюнка кламерної системи на модель. Конструктивні особливості бюгельних протезів, перенесення результатів паралелометрії на робочу модель. Технології обробки каркасу бюгельного протеза, способи з'єднання штучних зубів із каркасом бюгельного протеза. Техніка виготовлення із воску деталей каркасу бюгельного протеза. Технологія підготовки робочої моделі до дублювання. Дублювальні маси (силіконові, гелінові), їх характеристика, технології застосування. Технологією дублювання моделі. Компенсація усадки сплавів при литві. Формувальні маси. Технологія литва каркасів бюгельних протезів та протезів з металевим базисом.

Тема № 12. Перевірка конструкції БП. Накладання БП. Адаптація до знімних протезів, терміни користування. Ремонт та перебазування протезів. Вплив базисів знімних протезів на слизову оболонку порожнини рота. Протезні стоматити. Помилки та ускладнення при протезуванні частковими знімними протезами.

Методика проведення клінічного етапу - припасування каркасу бюгельного протезу. Можливі помилки на цьому етапі та методи їх виправлення Проведення корекції каркасу бюгельного протезу. Методика накладання бюгельного протезу верхньої та нижньої щелепи. Шляхи введення та виведення бюгельного протезу. Рекомендації щодо догляду за протезом та

адаптації до нього, проведення його корекції. Терміни адаптації при первинному та повторному бюгельному протезуванні.

4 курс

Тема № 1. Обстеження порожнини рота пацієнта в повною відсутністю зубів. Отримання анатомічних відбитків з беззубої верхньої та нижньої щелеп для виготовлення індивідуальних ложок.

Анатомо-фізіологічні зміни за повної втрати зубів. Методи обстеження пацієнтів із повною відсутністю зубів. Основні клінічні методи обстеження пацієнтів із повною відсутністю зубів. Анатомо-топографічні особливості беззубих щелеп. План та завдання ортопедичного лікування хворих з повною відсутністю зубів. Методи внутрішньоротового обстеження пацієнтів із повною відсутністю зубів. Історія хвороби. Поняття «протезне поле» та «протезне ложе». Класифікації відбитків та відбиткових матеріалів. Методика зняття анатомічних відбитків із беззубих щелеп.

Тема № 2. Виготовлення індивідуальних ложок на верхню та нижню щелепи. Анатомічне обґрунтування побудови меж повних знімних протезів (ПЗП). Припасування жорстких індивідуальних ложок. Отримання функціональних відбитків з верхньої та нижньої беззубих щелеп.

Матеріали для індивідуальних ложок. Методи приготування індивідуальних ложок. Методики одномоментного виготовлення індивідуальних ложок. Ознайомлення із необхідністю використання індивідуальних ложок для зняття функціональних відбитків. Вимоги до індивідуальних ложок. Методика припасування індивідуальних ложок по Гербсту. Відбиткові матеріали для функціональних відбитків. Показання до відбиткових мас та методів отримання функціональних відбитків залежно від клінічної ситуації. Методика отримання функціональних відбитків.

Тема № 3. Визначення центрального співвідношення щелеп при дефектах зубних рядів ІV групи . Помилки при фіксації центрального співвідношення щелеп, ознаки, їх усунення.

Основні методи визначення висоти прикусу та центрального співвідношення щелеп при повній відсутності зубів. Концепція центральна оклюзія, центральне співвідношення, протетична площина. Анатомо-фізіологічний метод визначення центрального співвідношення.

Тема № 4. Біомеханіка рухів нижньої щелепи. Фактори оклюзії. Теорії артикуляції, основні положення. Принципи роботи з артикулятором при протезуванні пацієнтів з повною відсутністю зубів.

Ознайомлення з схемами артикуляції. Фактори оклюзії. Основні теорії артикуляції. Основні положення та значення для правильної постановки зубів. Методи формування індивідуальних оклюзійних кривих. Ознайомлення із різними видами артикуляторів. Принципи роботи з артикулятором при протезуванні пацієнтів із повною відсутністю зубів. Методика роботи з лицьовою дугою та перенесення центрального співвідношення в артикулятор.

Тема № 5. Анатомічна постановка зубів по склу, за сферичною поверхнею. Перевірка конструкції ПЗП.

Види штучних зубів. Принципи постановки за М.Є. Васильєву (по склу), Герберу, по сферичній поверхні за Монсоном. Принципи постановки штучних зубів за індивідуальними оклюзійними кривими. Вимоги до конструкції ПЗП. Методика перевірки конструкції ПЗП.

Тема № 6. Анатомічна постановка зубів за умови прогенічного та прогнатичного співвідношення щелеп.

Анатомічна постановка зубів за умови прогенічного та прогнатичного співвідношення щелеп.

Тема № 7. Лабораторні етапи виготовлення ПЗП. Обробка ПЗП після полімеризації пластмас.

Лабораторні етапи виготовлення ПЗП. Послідовність обробки ПЗП. Шліфування та полірування ПЗП.

Тема № 8. Фіксація ПЗП. Корекція ПЗП. Адаптація до протезів. Полагодження ПЗП.

Поняття фіксації, стабілізації та рівноваги ПЗП. Методи фіксації (механічні біомеханічні, фізичні та біофізичні) ПЗП. Методика перевірки фіксації ПЗП у порожнині рота пацієнта. Етапи адаптації до протезів. Матеріали та інструменти для корекції ПЗП. Принципи корекції. Методики ремонту ПЗП за допомогою швидкотверднучої пластмаси. Матеріали та методи лагодження ПЗП. Причини поломки ПЗП.

Тема № 9. Вплив базисів пластиночних протезів на тканини порожнини рота.

Зміни слизової оболонки ротової порожнини при системних захворюваннях. Етіологія, клініка захворювань слизової оболонки порожнини рота, що виникають під впливом знімних протезів, класифікації протезних стоматитів Василенко З.С. та Гаврилова Є.Г. Принципи диференціальної діагностики та лікування захворювань слизової оболонки ротової порожнини, що виникають під впливом повних знімних протезів.

Тема № 10. Щелепно-лицева (ЩЛ) ортопедія. Мета і завдання. Класифікація переломів щелеп. Механізм зміщення відламків при переломах щелеп. Клінічні ознаки при різних видах переломів. Механізм зміщення відламків при переломах щелеп. Клінічні ознаки при різних видах переломів.

Щелепно-лицева (ЩЛ) ортопедія. Мета і завдання ЩЛД. Класифікація переломів щелеп. Механізм зміщення відламків при переломах щелеп. Клінічні ознаки при різних видах переломів. Механізм зміщення відламків при переломах щелеп. Клінічні ознаки при різних видах переломів.

Тема № 11. Загальна характеристика ЩЛ апаратів та їх класифікація.

Загальна характеристика щелепно-лицевих апаратів та їх класифікація.

Тема № 12. Транспортні шини. Лігатурне зв'язування зубів, показання, протипоказання. Можливі помилки та ускладнення. Лікування переломів щелеп без зміщення відламків за допомогою гнутих дротяних шин. Помилки при шинуванні.

Загальна характеристика щелепно-лицьових апаратів. Класифікацію щелепно-лицьових апаратів, різновид транспортних шин. Методиками накладання транспортних шин та лігатурного зв'язування зубів. Загальна характеристика лікувальних та транспортних щелепно-лицьових шин. Показання до застосування табельних засобів іммобілізації. Методики накладання табельних транспортних шин. Варіанти іммобілізації при переломах щелеп без усунення уламків. Показання, можливі помилки та методи їх усунення при шинуванні переломів щелеп без усунення уламків. Методики накладання гнутих дротяних шин.

Тема № 13. Етіологія, клініка та ортопедичне лікування переломів щелеп зі стійким зміщенням відламків.

Клініка при переломах щелеп зі стійким зміщенням уламків. Критерії вибору апарата при зміщенні уламків. Лікування переломів щелеп зі зміщенням уламків у вертикальному напрямку (апарат Поста). Лікування переломів щелеп зі стійким усуненням уламків у сагітальному напрямку (апарат Шура, Курляндського, з похилою площиною). Лікування переломів щелеп зі зміщенням уламків у трансверзальному напрямку (апарат Катца, Лімберга, Бруна). Лікування переломів щелеп за наявності беззубих уламків.

Тема № 14. Об'єм спеціалізованої ортопедичної допомоги пацієнтам з переломами щелеп. Шини лабораторного виготовлення (шини Вебера, Ванкевич, Лімберга, Гунінга-Порта).

Обсяг спеціалізованої допомоги пораненим із переломами щелеп. Методики виготовлення лабораторних шин (шини Вебера, Ванкевич, Лімберга, Гунінга-Порта). Клініко-лабораторні етапи.

Тема № 15. Використання ортопедичних засобів при остеопластиці та пластиці м'яких тканин щелепно-лицьової ділянки (формуючі та фіксуючі апарати)

Ортопедичні засоби, що застосовуються при остеопластику та пластику м'яких тканин щелепно-лицьової області. Показання та конструктивні особливості формуючих та фіксуючих апаратів. Методики отримання відбитків та визначення центральної оклюзії при виготовленні формувальних апаратів.

Тема № 16. Етіологія, патогенез, клініка контрактур нижньої щелепи, їх класифікація. Профілактика контрактур та ортопедичні методи їх лікування.

Іннервація та координація діяльності елементів зубощелепної системи. Визначення терміна "контрактура". Класифікація контрактур.

Чинники, що зумовлюють розвиток контрактур. Рефлекторні контрактури. Профілактика та лікування рефлекторних контрактур. Рубцеві контрактури. Профілактика та лікування рубцевих контрактур. Будова та принцип дії апаратів Ядрової, Лімберга, Дарсісака, Вайнштейна.

Тема № 17. Етіологія, патогенез, клініка і ортопедичне лікування переломів, які неправильно зрослися. Причини утворення несправжнього суглобу, клініка.

Патологічна анатомія несправжнього суглоба. Зубне протезування.

Причини виникнення, клініка переломів, що неправильно зрослися. Показання до проведення хірургічних, ортопедичних, ортодонтичних, апаратурно-хірургічних методів лікування переломів, що неправильно зрослися. Принципи лікування неправильно зрощених переломів з повним збереженням зубних рядів, частковою та повною відсутністю зубів. Причини виникнення, клініка та патологічна анатомія хибного суглоба. Класифікація хибних суглобів нижньої щелепи. Ортопедичні методи лікування при хибних суглобах (одно- та двосуглобовий знімний протез Оксмана, знімні шарнірні протези Вайнштейна, Гаврилова).

Тема № 18. Мікростомія. Етіологія, клініка. Особливості зубного лікування мікростомії. Протезування при мікростомії.

Поняття "мікростомія", причини виникнення, симптоми. Методи лікування, особливості протезування при мікростомії. Техніка виготовлення розбірного знімного протезу Курляндського. Техніка виготовлення шарніра до складного протезу, що знімається. Техніка виготовлення складного шарнірного протезу.

Тема № 19. Розповсюдженість, етіологія, патогенез і ортопедичне лікування дефектів твердого і м'якого піднебіння. Обтуратори. Клініко-лабораторні етапи виготовлення обтураторів.

Види дефектів піднебіння та зумовлені ними функціональні порушення порожнини рота. Етіологія дефектів піднебіння. Методи лікування дефектів піднебіння, протези-обтуратори та їх типи. Методика отримання відбитка при дефектах піднебіння за допомогою відбиткової ложки, S-подібного шпателя. Обтуратори для заміщення дефектів твердого піднебіння. Обтуратори для заміщення дефектів твердого і м'якого піднебіння: з жорсткою, рухомою або еластичною частинами, що обтурують. Клініко-лабораторні етапи виготовлення плаваючого обтуратора Кеца.

Тема № 20. Протезування дефектів лицевої ділянки. Резекційні протези. Ектопротези. Отримання маски обличчя.

Показання протипоказання до протезування лицевої ділянки обличчя. Класифікація, види протезів обличчя. Резекційні протези. Ектопротези. Показання до отримання маски обличчя. Техніка отримання маски обличчя.

5 курс

Лекція № 1. Діагностика та лікування хворих з ураженням щелепно-лицевої ділянки. Сучасний діагностичний процес в ортопедичній стоматології.

Діагностика та лікування хворих з ураженням щелепно-лицевої ділянки. Сучасний діагностичний процес в ортопедичній стоматології.

Тема № 1. Діагностичний процес в ортопедичній стоматології. Диференційна діагностика.

Діагностичний процес в ортопедичній стоматології. Диференційна діагностика.

Тема № 2. План обстеження та лікування. Функціональні методи дослідження жувального апарату. Відновлення функціональної оклюзії при різних видах протезування.

План обстеження та лікування. Функціональні методи дослідження жувального апарату. Відновлення функціональної оклюзії при різних видах протезування.

Тема № 3. Об'єм та види підготовки порожнини рота перед ортопедичним втручанням. Складання плану лікування.

Об'єм та види підготовки порожнини рота перед ортопедичним втручанням. Складання плану лікування.

Лекція № 2. Імплантація. Види імплантатів, обстеження хворих. Показання. Методики втручання. Протезування на імплантатах. Ускладнення та профілактика при використанні протезів на імплантатах.

Імплантація. Види імплантатів, обстеження хворих. Показання. Методики втручання. Протезування на імплантатах. Ускладнення та профілактика при використанні протезів на імплантатах.

Лекція № 3. Етіологія, патогенез, клініка та лікування зубощелепних деформацій та надмірного стирання твердих тканин зубів. Профілактика.

Етіологія, патогенез, клініка та лікування зубощелепних деформацій та надмірного стирання твердих тканин зубів. Профілактика.

Лекція № 4. Захворювання пародонта. Клініка. Класифікації. Методи дослідження, діагностика. Ортопедичні методи лікування в комплексній терапії захворювань пародонту. Знімні та незнімні конструкції, що застосовуються у хворих на пародонтит та пародонтоз. Тимчасове та постійне шинкування.

Захворювання пародонта. Клініка. Класифікації. Методи дослідження, діагностика. Ортопедичні методи лікування в комплексній терапії захворювань пародонту. Знімні та незнімні конструкції, що застосовуються у хворих на пародонтит та пародонтоз. Тимчасове та постійне шинкування.

Лекція № 5. Захворювання скронево-нижньощелепного суглобу. Класифікації. Етіологія. Клініка та діагностика. Rg-ографія, томографія як інструмент для клініки ортопедичної стоматології. Ортопедичне втручання у комплексному лікуванні захворювань СНЩС. Послідовність та єдність процесу лікування.

Захворювання скронево-нижньощелепного суглобу. Класифікації. Етіологія. Клініка та діагностика. Rg-ографія, томографія як інструмент для клініки ортопедичної стоматології. Ортопедичне втручання у комплексному лікуванні захворювань СНЩС. Послідовність та єдність процесу лікування.

Тема № 4. Принципи комплексного обстеження щелепно-лицевих деформацій. Механізми виникнення. Клінічні форми. Етіологія та патогенез щелепно-лицевих деформацій.

Принципи комплексного обстеження щелепно-лицевих деформацій. Механізми виникнення. Клінічні форми. Етіологія та патогенез щелепно-лицевих деформацій.

Тема № 5. Складання плану лікування пацієнтів із щелепно-лицьовими деформаціями. Профілактика.

Складання плану лікування пацієнтів із щелепно-лицьовими деформаціями. Профілактика.

Тема № 6. Патологічні впливи матеріалів, які застосовуються в ортопедичній стоматології. Диференційна діагностика, лікування та профілактика. Ортопедичні заходи в комплексному лікуванні ушкоджень щелепно-лицевої ділянки.

Патологічні впливи матеріалів, які застосовуються в ортопедичній стоматології. Диференційна діагностика, лікування та профілактика. Ортопедичні заходи в комплексному лікуванні ушкоджень щелепно-лицевої ділянки.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс 3

Тема	Всього	Лекції	Практ. заняття	СРЗ
Тема № 1. Обстеження пацієнтів в клініці ортопедичної стоматології. Клінічні методи обстеження. Додаткові (спеціальні) методи обстеження. Попередній та остаточний діагноз.	10	2	4	4

Тема № 2. Функціональна анатомія зубощелепного апарату. Біомеханіка зубощелепного апарату. Функціональна оклюзія. Апарати, що відтворюють рухи нижньої щелепи. Артикулятори - загальна характеристика. Основи роботи з артикулятором. Клінічний аналіз оклюзії.	10	2	4	4
Тема № 3. Знеболення в клініці ортопедичної стоматології Місцеві та загальні ускладнення ін'єкційного знеболення. Невідкладні стани на стоматологічному прийомі.	10	2	4	4
Тема № 4. Способи заміщення дефектів твердих тканин зубів, ортопедичні конструкції. Штучні коронки – види, показання до протезування. Препарування зубів під штучні коронки. Захист вітальних зубів під час та після препарування. Клініко-лабораторні етапи виготовлення штампованих металевих коронок.	8	0	4	4
Тема № 5. Провізорні коронки – показання, методики виготовлення, матеріали. Безпосередній метод виготовлення провізорних коронок. Лабораторний метод виготовлення провізорних коронок. Клініко-лабораторні етапи виготовлення суцільнолитих металевих та комбінованих коронок.	10	2	4	4
Тема № 6. Мостоподібні протези - показання до протезування. Конструктивні особливості та біомеханіка мостоподібних протезів. Клініко-лабораторні етапи виготовлення штамповано-паяних мостоподібних протезів. Клініко-лабораторні етапи виготовлення суцільнолитих металевих та комбінованих мостоподібних протезів.	8	0	4	4
Тема № 7. Фактори, що забезпечують фіксацію незнімних протезів. Матеріали для тимчасової та постійної фіксації ортопедичних конструкцій. Помилки та ускладнення при протезуванні штучними коронками та мостоподібними протезами.	10	2	4	4
Тема № 8. Часткові знімні протези (ЧЗП) – конструкції, показання до протезування, планування фіксації ЧЗП. Опорні зуби, кламерні лінії. Методи фіксації ЧЗП. Обґрунтування побудови меж базисів ЧЗП. Визначення та фіксація співвідношення щелеп при I, II, III групах дефектів зубних рядів.	10	2	4	4
Тема № 9. Постановка зубів в ЧЗП. Перевірка конструкції ЧЗП. Технології виготовлення ЧЗП з пластмасовим базисом. Компресійне та ливарне пресування пластмас. Накладання та корекція ЧЗП.	10	2	4	4

Тема № 10. Бюгельні протези (БП)- планування конструкції в залежності від клінічних умов. Види фіксуючих елементів. Паралелометрія діагностичних моделей.	10	2	4	4
Тема № 11. Фіксація БП. Показання до використання різних типів механічних кріплень. Опорно-утримувальні кламери. Технологічні етапи виготовлення з суцільнолитим металевим каркасом. Дублювання робочих моделей. Компенсація усадки сплавів при литві. Формувальні маси. Технологія литва каркасів бюгельних протезів та протезів з металевим базисом.	12	2	6	4
Тема № 12. Перевірка конструкції БП. Накладання БП. Адаптація до знімних протезів, терміни користування. Ремонт та перебазування протезів. Вплив базисів знімних протезів на слизову оболонку порожнини рота. Протезні стоматити. Помилки та ускладнення при протезуванні частковими знімними протезами.	12	0	6	6
Всього:	120	18	52	50

Курс 4

Тема	Всього	Лекції	Практ. заняття	СРЗ
Тема № 1. Обстеження порожнини рота пацієнта в повною відсутністю зубів. Отримання анатомічних відбитків з беззубої верхньої та нижньої щелеп для виготовлення індивідуальних ложок.	12	2	6	4
Тема № 2. Виготовлення індивідуальних ложок на верхню та нижню щелепи. Анатомічне обґрунтування побудови меж повних знімних протезів (ПЗП). Припасування жорстких індивідуальних ложок. Отримання функціональних відбитків з верхньої та нижньої беззубих щелеп.	12	2	6	4
Тема № 3. Визначення центрального співвідношення щелеп при дефектах зубних рядів IV групи . Помилки при фіксації центрального співвідношення щелеп, ознаки, їх усунення	12	2	6	4
Тема № 4. Біомеханіка рухів нижньої щелепи. Фактори оклюзії. Теорії артикуляції, основні положення. Принципи роботи з артикулятором при протезуванні пацієнтів з повною відсутністю зубів.	12	2	6	4

Тема № 5. Анатомічна постановка зубів по склу, за сферичною поверхнею. Перевірка конструкції ПЗП.	12	2	6	4
Тема № 6. Анатомічна постановка зубів за умови прогенічного та прогнатичного співвідношення щелеп.	10	0	6	4
Тема № 7 Лабораторні етапи виготовлення ПЗП. Обробка ПЗП після полімеризації пластмас	12	2	6	4
Тема № 8. Фіксація ПЗП. Корекція ПЗП. Адаптація до протезів. Полагодження ПЗП.	10	0	6	4
Тема № 9. Вплив базисів пластиночних протезів на тканини порожнини рота.	10	0	6	4
Тема № 10. Щелепно-лицева (ЩЛ) ортопедія. Мета і завдання. Класифікація переломів щелеп. Механізм зміщення відламків при переломах щелеп. Клінічні ознаки при різних видах переломів. Механізм зміщення відламків при переломах щелеп. Клінічні ознаки при різних видах переломів	12	2	6	4
Тема № 11. Загальна характеристика ЩЛ апаратів та їх класифікація.	10	0	6	4
Тема № 12. Транспортні шини. Лігатурне зв'язування зубів, показання, протипоказання. Можливі помилки та ускладнення. Лікування переломів щелеп без зміщення відламків за допомогою гнутих дротяних шин. Помилки при шинуванні.	10	0	6	4
Тема № 13. Етіологія, клініка та ортопедичне лікування переломів щелеп зі стійким зміщенням відламків.	10	0	6	4
Тема № 14. Об'єм спеціалізованої ортопедичної допомоги пацієнтам з переломами щелеп. Шини лабораторного виготовлення (шини Вебера, Ванкевич, Лімберга, Гунінга-Порта).	12	2	6	4
Тема № 15. Використання ортопедичних засобів при остеопластиці та пластиці м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки (формуючі та фіксуючі апарати)	10	0	6	4
Тема № 16. Етіологія, патогенез, клініка контрактур нижньої щелепи, їх класифікація. Профілактика контрактур та ортопедичні методи їх лікування	8	0	6	2

Тема № 17. Етіологія, патогенез, клініка і ортопедичне лікування переломів, які неправильно зрослися. Причини утворення несправжнього суглобу, клініка. Патологічна анатомія несправжнього суглоба. Зубне протезування	8	0	6	2
Тема № 18. Мікростомія. Етіологія, клініка. Особливості зубного лікування мікростомії. Протезування при мікростомії.	10	2	6	2
Тема № 19. Розповсюженість, етіологія, патогенез і ортопедичне лікування дефектів твердого і м'якого піднебіння. Обтуратори. Клініко-лабораторні етапи виготовлення обтураторів	8	0	6	2
Тема № 20. Протезування дефектів лицевої ділянки. Резекційні протези. Ектопротези. Отримання маски обличчя.	10	2	6	2
Всього:	210	20	120	70

Курс 5

Тема	Всього	Лекції	Практ. заняття	СРЗ
Тема № 1. Діагностичний процес в ортопедичній стоматології. Диференційна діагностика.	10	2	6	2
Тема № 2. План обстеження та лікування. Функціональні методи дослідження жувального апарату. Відновлення функціональної оклюзії при різних видах протезування.	8	0	6	2
Тема № 3. Об'єм та види підготовки порожнини рота перед ортопедичним втручанням. Складання плану лікування.	10	2	6	2
Тема № 4. Принципи комплексного обстеження щелепно-лицевих деформацій. Механізми виникнення. Клінічні форми. Етіологія та патогенез щелепно-лицевих деформацій.	8	2	4	2

Тема № 5. Складання плану лікування пацієнтів із щелепно-лицьовими деформаціями. Профілактика.	8	2	4	2
Тема № 6. Патологічні впливи матеріалів, які застосовуються в ортопедичній стоматології. Диференційна діагностика, лікування та профілактика. Ортопедичні заходи в комплексному лікуванні ушкоджень щелепно-лицевої ділянки.	10	2	4	4
Підготовка до іспиту	6	0	0	6
Всього:	60	10	30	20

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ / СЕМІНАРСЬКИХ / ПРАКТИЧНИХ / ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

5.1. Теми лекційних занять

№ п/п	Тема	Кількість годин
Курс 3 (Незнімне та часткове знімне зубне протезування)		
1.	Обстеження пацієнтів в клініці ортопедичної стоматології. Основні та додаткові методи обстеження. Діагноз	2
2.	Функціональна анатомія та біомеханіка зубощелепного апарату. Клінічний аналіз оклюзії.	2
3.	Анатомо-фізіологічні особливості зубощелепного апарату при частковій втраті зубів. Обстеження пацієнтів. Конструктивні особливості та порівняльна характеристика різних видів ЧЗП, показання. Передпротезна підготовка.	2
4.	Знеболення в клініці ортопедичної стоматології. Невідкладні стани на стоматологічному прийомі.	2
5.	Показання та клініко-технологічні етапи виготовлення штучних коронок. Показання та клініко-технологічні етапи виготовлення мостоподібних протезів.	2
6.	Фактори, що забезпечують фіксацію ЧЗП. Планування конструкції ЧЗП в залежності відклінічних умов: вибір опорних зубів та фіксуєючих елементів, межі базисів. Визначення співвідношення щелеп при 1-3 групах дефектів зубних рядів. Постановка зубів у ЧЗП. Перевірка конструкції ЧЗП	2
7.	Накладання та корекція ЧЗП. Адаптація до знімних протезів. Перебазування та ремонт знімних протезів. Вплив базисів протезів на тканини порожнини рота. Протезні стоматити	2
8.	Бюгельні протези - види фіксуєючих елементів, варіанти розташування дуг бюгельних протезів на верхній та нижній щелепах. Планування конструкції бюгельних протезів. Паралелометрія	2
9.	Технологічні етапи виготовлення ЧЗП. Дублювання моделей. Вогнетривкі маси. Литво каркасів бюгельних протезів та металевих базисів. Компресійне та ливарне пресування, полімеризація пластмас	2
	Всього	18
Курс 4 (Повне знімне зубне протезування. Щелепно-лицева ортопедія. Суцільнолите протезування.)		
1.	Обстеження порожнини рота пацієнтів з повною відсутністю зубів. Анатомо-фізіологічні особливості жувального апарату при повній втраті зубів. Передпротезна підготовка.	2

2.	Біомеханіка нижньої щелепи, фактори оклюзії. Основні положення теорії артикуляції. Апарати, що відтворюють рухи нижньої щелепи.	2
3.	Методи виготовлення та корекції індивідуальних ложок (проби Гербста). Функціональні відбитки при повному знімному протезуванні. Класифікація, методи отримання функціональних відбитків. Анатомічне обґрунтування побудови меж повних знімних протезів.	2
4.	Методи визначення центрального співвідношення щелеп при дефектах зубних рядів IV групи за Бетельманом. Помилки при фіксації центрального співвідношення щелеп, ознаки, їх усунення. Анатомічні орієнтири для постановки штучних зубів.	2
5.	Штучні зуби, види, підбір. Методи анатомічної постановки штучних зубів (за Васильєвим, Монсоном, Нападовим-Сапожниковим, Гізі, Ефроном-Катцом-Гельфандом, Барчуковим). Особливості постановки штучних зубів при фізіологічних та патологічних видах прикуса.	2
6.	Технології виготовлення повних знімних протезів з різними видами базисів (акрилові, термопластичні, металеві, двошарові, армовані). Вплив базисів пластинкових протезів на тканини порожнини рота Протезні стоматити, класифікація, диференціальна діагностика, лікування. Адаптація до протезів.	2
7.	Щелепно-лицева ортопедія. Мета, завдання. Класифікація переломів щелеп. Механізм зміщення відламків при переломах щелеп. Клінічні ознаки.	2
8.	Ортопедичне лікування переломів щелеп. Транспортні шини. Спеціалізована ортопедична допомога пацієнтам з переломами щелеп.	2
9.	Щелепно-лицеве протезування хворих з пошкодженнями щелепно-лицевої ділянки. Контрактури. Мікростомія. Дефекти твердого і м'якого піднебіння.	2
10.	Формуючі протези. Ектопротези. Способи фіксації. Етіологія, клініка, особливості ортопедичного лікування.	2
	Всього	20
Курс 5(Ортопедичні методи лікування захворювань зубо-щелепного апарату)		
1.	Діагностика та лікування хворих з ураженням щелепно-лицевої ділянки. Сучасний діагностичний процес в ортопедичній стоматології.	2
2.	Імплантація. Види імплантатів, обстеження хворих. Показання. Методики втручання. Протезування на імплантатах. Ускладнення та профілактика при використанні протезів на імплантатах.	2
3.	Етіологія, патогенез, клініка та лікування зубощелепних деформацій та надмірного стирання твердих тканин зубів. Профілактика.	2
4.	Захворювання пародонта. Клініка. Класифікації. Методи дослідження, діагностика. Ортопедичні методи лікування в комплексній терапії захворювань пародонту. Знімні та незнімні конструкції, що застосовуються у хворих на пародонтит та пародонтоз. Тимчасове та постійне шинування.	2
5.	Захворювання скронево-нижньощелепного суглобу. Класифікації. Етіологія. Клініка та діагностика. Rg-ографія, томографія як інструмент для клініки ортопедичної стоматології. Ортопедичне втручання у комплексному лікуванні захворювань СНЩС. Послідовність та єдність процесу лікування.	2
	Всього	10
Разом		48

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Темы практичних занять

№ Темы	Назва теми	Кількість годин
Курс 3 (Незнімне та часткове знімне зубне протезування)		
1.	Обстеження пацієнтів в клініці ортопедичної стоматології. Клінічні методи обстеження. Додаткові (спеціальні) методи обстеження. Попередній та остаточний діагноз. Зміни в зубощелепному апараті при частковій втраті зубів	4
2.	Функціональна анатомія зубощелепного апарату. Біомеханіка зубощелепного апарату. Функціональна оклюзія. Апарати, що відтворюють рухи нижньої щелепи. Артикулятори - загальна характеристика. Основи роботи з артикулятором. Клінічний аналіз оклюзії	4
3.	Знеболення в клініці ортопедичної стоматології Місцеві та загальні ускладнення ін'єкційного знеболення. Невідкладні стани на стоматологічному прийомі	4
4.	Способи заміщення дефектів твердих тканин зубів, ортопедичні конструкції. Штучні коронки – види, показання до протезування. Препарування зубів під штучні коронки. Захист вітальних зубів під час та після препарування. Клініко-лабораторні етапи виготовлення штампованих металевих коронок.	4
5.	Провізорні коронки – показання, методики виготовлення, матеріали. Безпосередній метод виготовлення провізорних коронок. Лабораторний метод виготовлення провізорних коронок. Клініко-лабораторні етапи виготовлення суцільнолитих металевих та комбінованих коронок.	4
6.	Мостоподібні протези - показання до протезування. Конструктивні особливості та біомеханіка мостоподібних протезів. Клініко-лабораторні етапи виготовлення штамповано-паяних мостоподібних протезів. Клініко-лабораторні етапи виготовлення суцільнолитих металевих та комбінованих мостоподібних протезів.	4
7.	Фактори, що забезпечують фіксацію незнімних протезів. Матеріали для тимчасової та постійної фіксації ортопедичних конструкцій. Помилки та ускладнення при протезуванні штучними коронками та мостоподібними протезами.	4
8.	Часткові знімні протези (ЧЗП) – конструкції, показання до протезування, планування фіксації ЧЗП. Опорні зуби, кламерні лінії. Методи фіксації ЧЗП. Обґрунтування побудови меж базисів ЧЗП. Визначення та фіксація співвідношення щелеп при I, II, III групах дефектів зубних рядів.	4
9.	Постановка зубів в ЧЗП. Перевірка конструкції ЧЗП. Технології виготовлення ЧЗП з пластмасовим базисом. Компресійне та ливарне пресування пластмас. Накладання та корекція ЧЗП.	4
10.	Бюгельні протези (БП)- планування конструкції в залежності від клінічних умов. Види фіксуєчих елементів. Паралелометрія діагностичних моделей.	4
11.	Фіксація БП. Показання до використання різних типів механічних кріплень. Опорно-утримувальні кламери. Технологічні етапи виготовлення БП з суцільнолитим металевим каркасом. Дублювання робочих моделей. Компенсація усадки сплавів при литві. Формувальні маси. Технологія литва каркасів бюгельних протезів та протезів з металевим базисом.	6
12.	Перевірка конструкції БП. Накладання БП. Адаптація до знімних протезів, терміни користування. Ремонт та перебазування протезів. Вплив базисів знімних протезів на слизову оболонку порожнини рота. Протезні стоматити. Помилки та ускладнення при протезуванні частковими знімними протезами.	6

	Всього:	52
Курс 4 (Повне знімне зубне протезування. Щелепно-лицева ортопедія.)		
1.	Обстеження порожнини рота пацієнта в повною відсутністю зубів. Отримання анатомічних відбитків з беззубої верхньої та нижньої щелеп для виготовлення індивідуальних ложок.	6
2.	Виготовлення індивідуальних ложок на верхню та нижню щелепи. Анатомічне обґрунтування побудови меж повних знімних протезів (ПЗП). Припасування жорстких індивідуальних ложок. Отримання функціональних відбитків з верхньої та нижньої беззубих щелеп.	6
3.	Визначення центрального співвідношення щелеп при дефектах зубних рядів IV групи . Помилки при фіксації центрального співвідношення щелеп, ознаки, їх усунення	6
4.	Біомеханіка рухів нижньої щелепи. Фактори оклюзії. Теорії артикуляції, основні положення. Принципи роботи з артикулятором при протезуванні пацієнтів з повною відсутністю зубів.	6
5.	Анатомічна постановка зубів по склу, за сферичною поверхнею. Перевірка конструкції ПЗП.	6
6.	Анатомічна постановка зубів за умови прогенічного та прогнатичного співвідношення щелеп.	6
7.	Лабораторні етапи виготовлення ПЗП. Обробка ПЗП після полімеризації пластмас. Лабораторні етапи виготовлення ПЗП. Обробка ПЗП після полімеризації пластмас.	6
8.	Фіксація ПЗП. Корекція ПЗП. Адаптація до протезів.	6
9.	Вплив базисів пластиночних протезів на тканини порожнини рота. Полагодження ПЗП.	6
10.	Щелепно-лицева (ЩЛ) ортопедія. Мета і завдання. Класифікація переломів щелеп. Механізм зміщення відламків при переломах щелеп. Клінічні ознаки при різних видах переломів.	6
11.	Загальна характеристика ЩЛ апаратів та їх класифікація.	6
12.	Транспортні шини. Лігатурне зв'язування зубів, показання, протипоказання. Можливі помилки та ускладнення. Лікування переломів щелеп без зміщення відламків за допомогою гнутих дротяних шин. Помилки при шинуванні.	6
13.	Етіологія, клініка та ортопедичне лікування переломів щелеп зі стійким зміщенням відламків.	6
14.	Об'єм спеціалізованої ортопедичної допомоги пацієнтам з переломами щелеп. Шини лабораторного виготовлення (шини Вебера, Ванкевич, Лімберга, Гунінга-Порта).	6
15.	Використання ортопедичних засобів при остеопластиці та пластиці м'яких тканин ЩЛ ділянки (формуючі та фіксуючі апарати).	6
16.	Етіологія, патогенез, клініка контрактур нижньої щелепи, їх класифікація. Профілактика контрактур та ортопедичні методи їх лікування.	6
17.	Етіологія, патогенез, клініка і ортопедичне лікування переломів, які неправильно зрослися. Причини утворення несправжнього суглобу, клініка. Патологічна анатомія несправжнього суглоба. Зубне протезування.	6
18.	Мікростомія. Етіологія, клініка. Особливості зубного лікування мікростомії. Протезування при мікростомії.	6
19.	Розповсюдженість, етіологія, патогенез і лікування дефектів твердого і м'якого піднебіння. Обтуратори. Клініко-лабораторні етапи виготовлення обтураторів	6

20.	Протезування дефектів лицевої ділянки. Резекційні протези. Ектопротези. Отримання маски обличчя	6
	Всього:	120
Курс 5 (Ортопедичні методи лікування захворювань зубо-щелепного апарату)		
1.	Діагностичний процес в ортопедичній стоматології. Диференційна діагностика в ортопедичній стоматології.	6
2.	План обстеження та лікування. Функціональні методи дослідження жувального апарату. Відновлення функціональної оклюзії при різних видах протезування.	6
3.	Об'єм та види підготовки порожнини рота перед ортопедичним втручанням. Складання плану лікування	6
4.	Принципи комплексного обстеження щелепно-лицевих деформацій. Механізми виникнення. Клінічні форми. Етіологія та патогенез щелепно-лицевих деформацій.	4
5.	Складання плану лікування пацієнтів із щелепно-лицьовими деформаціями. Профілактика.	4
6.	Патологічні впливи матеріалів, які застосовуються в ортопедичній стоматології. Диференційна діагностика, лікування та профілактика. Ортопедичні заходи в комплексному лікуванні ушкоджень щелепно-лицевої ділянки.	4
	Всього:	30
	Разом :	202

5.4. Темі лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

№ теми	Назва теми	Кількість годин
Курс 3 (Незнімне та часткове знімне зубне протезування)		
1.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 1. Обстеження пацієнтів в клініці ортопедичної стоматології. Клінічні методи обстеження. Додаткові (спеціальні) методи обстеження. Попередній та остаточний діагноз.	4
2.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 2. Функціональна анатомія зубощелепного апарату. Біомеханіка зубощелепного апарату. Функціональна оклюзія. Апарати, що відтворюють рухи нижньої щелепи. Артикулятори - загальна характеристика. Основи роботи з артикулятором. Клінічний аналіз оклюзії.	4
3.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 3. Знеболення в клініці ортопедичної стоматології Місцеві та загальні ускладнення ін'єкційного знеболення. Невідкладні стани на стоматологічному прийомі.	4
4.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 4. Способи заміщення дефектів твердих тканин зубів, ортопедичні конструкції. Штучні коронки – види, показання до протезування. Препарування зубів під штучні коронки. Захист вітальних зубів під час та після препарування. Клініко-лабораторні етапи виготовлення штампованих металевих коронок.	4

5.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 5.Провізорні коронки – показання, методики виготовлення, матеріали. Безпосередній метод виготовлення провізорних коронок. Лабораторний метод виготовлення провізорних коронок. Клініко-лабораторні етапи виготовлення суцільнолитих металевих та комбінованих коронок.	4
6.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 6. Мостоподібні протези - показання до протезування. Конструктивні особливості та біомеханіка мостоподібних протезів. Клініко-лабораторні етапи виготовлення штамповано-паяних мостоподібних протезів. Клініко-лабораторні етапи виготовлення суцільнолитих металевих та комбінованих мостоподібних протезів.	4
7.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 7. Фактори, що забезпечують фіксацію незнімних протезів. Матеріали для тимчасової та постійної фіксації ортопедичних конструкцій. Помилки та ускладнення при протезуванні штучними коронками та мостоподібними протезами.	4
8.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 8. Часткові знімні протези (ЧЗП) – конструкції, показання до протезування, планування фіксації ЧЗП. Опорні зуби, кламерні лінії. Методи фіксації ЧЗП. Обґрунтування побудови меж базисів ЧЗП. Визначення та фіксація співвідношення щелеп при I, II, III групах дефектів зубних рядів.	4
9.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 9. Постановка зубів в ЧЗП. Перевірка конструкції ЧЗП. Технології виготовлення ЧЗП з пластмасовим базисом. Компресійне та ливарне пресування пластмас. Накладання та корекція ЧЗП.	4
10.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 10. Бюгельні протези (БП)- планування конструкції в залежності від клінічних умов. Види фіксуючих елементів. Паралелометрія діагностичних моделей.	4
11.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 11. Фіксація БП. Показання до використання різних типів механічних кріплень. Опорно-утримувальні кламери. Технологічні етапи виготовлення з суцільнолитим металевим каркасом. Дублювання робочих моделей. Компенсація усадки сплавів при литві. Формувальні маси. Технологія литва каркасів бюгельних протезів та протезів з металевим базисом.	4
12.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 12. Перевірка конструкції БП. Накладання БП. Адаптація до знімних протезів, терміни користування. Ремонт та перебазування протезів. Вплив базисів знімних протезів на слизову оболонку порожнини рота. Протезні стоматити. Помилки та ускладнення при протезуванні частковими знімними протезами.	6
	Всього:	50
Курс 4 (Повне знімне зубне протезування. Щелепно-лицева ортопедія.)		
1.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 1. Обстеження порожнини рота пацієнта в повною відсутністю зубів. Отримання анатомічних відбитків з беззубої верхньої та нижньої щелеп для виготовлення індивідуальних ложок.	4

2.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 2. Виготовлення індивідуальних ложок на верхню та нижню щелепи. Анатомічне обґрунтування побудови меж повних знімних протезів (ПЗП). Припасування жорстких індивідуальних ложок. Отримання функціональних відбитків з верхньої та нижньої беззубих щелеп.	4
3.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 3. Визначення центрального співвідношення щелеп при дефектах зубних рядів IV групи . Помилки при фіксації центрального співвідношення щелеп, ознаки, їх усунення	4
4.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 4. Біомеханіка рухів нижньої щелепи. Фактори оклюзії. Теорії артикуляції, основні положення. Принципи роботи з артикулятором при протезуванні пацієнтів з повною відсутністю зубів.	4
5.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 5. Анатомічна постановка зубів по склу, за сферичною поверхнею. Перевірка конструкції ПЗП.	4
6.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 6. Анатомічна постановка зубів за умови прогенічного та прогнатичного співвідношення щелеп.	4
7.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 7 Лабораторні етапи виготовлення ПЗП. Обробка ПЗП після полімеризації пластмас.	4
8.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 8. Фіксація ПЗП. Корекція ПЗП. Адаптація до протезів. Полагодження ПЗП.	4
9.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 9. Вплив базисів пластиночних протезів на тканини порожнини рота.	4
10.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 10. Щелепно-лицева (ЩЛ) ортопедія. Мета і завдання. Класифікація переломів щелеп. Механізм зміщення відламків при переломах щелеп. Клінічні ознаки при різних видах переломів. Механізм зміщення відламків при переломах щелеп. Клінічні ознаки при різних видах переломів.	4
11.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 11. Загальна характеристика ЩЛ апаратів та їх класифікація.	4
12.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 12. Транспортні шини. Лігатурне зв'язування зубів, показання, протипоказання. Можливі помилки та ускладнення. Лікування переломів щелеп без зміщення відламків за допомогою гнутих дротяних шин. Помилки при шинуванні.	4
13.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 13. Етіологія, клініка та ортопедичне лікування переломів щелеп зі стійким зміщенням відламків.	4
14.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 14. Об'єм спеціалізованої ортопедичної допомоги пацієнтам з переломами щелеп. Шини лабораторного виготовлення (шини Вебера, Ванкевич, Лімберга, Гунінга-Порта).	4
15.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 15. Використання ортопедичних засобів при остеопластиці та пластиці м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки (формуючі та фіксуючі апарати)	4

16.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 16. Етіологія, патогенез, клініка контрактур нижньої щелепи, їх класифікація. Профілактика контрактур та ортопедичні методи їх лікування	2
17.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 17. Етіологія, патогенез, клініка і ортопедичне лікування переломів, які неправильно зрослися. Причини утворення несправжнього суглобу, клініка. Патологічна анатомія несправжнього суглоба. Зубне протезування	2
18.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 18. Мікростомія. Етіологія, клініка. Особливості зубного лікування мікростомії. Протезування при мікростомії.	2
19.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 19. Розповсюдженість, етіологія, патогенез і ортопедичне лікування дефектів твердого і м'якого піднебіння. Обтуратори. Клініко- лабораторні етапи виготовлення обтураторів	2
20.	Підготовка до практичного заняття: Тема № 20. Протезування дефектів лицевої ділянки. Резекційні протези. Ектопротези. Отримання маски обличчя.	2
	Всього:	70
Курс 5 (Ортопедичні методи лікування захворювань зубо-щелепного апарату)		
1.	Підготовка до практичного заняття: Діагностичний процес в ортопедичній стоматології. Диференційна діагностика в ортопедичній стоматології.	2
2.	Підготовка до практичного заняття: План обстеження та лікування. Функціональні методи дослідження жувального апарату. Відновлення функціональної оклюзії при різних видах протезування.	2
3.	Підготовка до практичного заняття: Об'єм та види підготовки порожнини рота перед ортопедичним втручанням. Складання плану лікування	2
4.	Підготовка до практичного заняття: Принципи комплексного обстеження щелепно-лицевих деформацій. Механізми виникнення. Клінічні форми. Етіологія та патогенез щелепно-лицевих деформацій.	2
5.	Підготовка до практичного заняття: Складання плану лікування пацієнтів із щелепно-лицьовими деформаціями. Профілактика.	2
6.	Підготовка до практичного заняття: Патологічні впливи матеріалів, які застосовуються в ортопедичній стоматології. Диференційна діагностика, лікування та профілактика. Ортопедичні заходи в комплексному лікуванні ушкоджень щелепно-лицевої ділянки.	4
	Підготовка до іспиту	6
	Всього:	20
Разом		140

7. ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Форми навчання:

Дисципліна викладається у формі лекцій; практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання:

Лекції:

Практичні заняття: бесіда, рольові ігри, вирішення клінічних ситуаційних задач, відпрацювання навичок огляду пацієнта, інструктаж та відпрацювання навичок на симуляційних муляжах, тренувальні вправи з диференціальної діагностики найбільш поширених захворювань.

Самостійна робота: самостійна робота з підручником, самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, самостійне вирішення клінічних завдань, самостійна робота з банком тестових завдань Крок-2, самостійне вирішення клінічних завдань.

8. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Форми поточного контролю: усне опитування, тестування, оцінювання виконання практичних навичок, оцінювання комунікативних навичок під час рольової гри, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті.

Форма підсумкового контролю: іспит

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю

Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, приймає активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час огляду хворої дитини та інтерпритації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворої дитини та інтерпритації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворої дитини та інтерпритації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду хворої дитини та інтерпритації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.

До підсумкового контролю у формі іспиту допускаються лише ті здобувачі, які виконали вимоги навчальної програми з дисципліни, не мають академічної заборгованості, їх середній бал за поточну навчальну діяльність з дисципліни становить не менше 3,00.

Іспит, як форма підсумкового (семестрового) контролю, відбувається як окремий

контрольний захід. Іспити складаються здобувачами: в період екзаменаційних сесій наприкінці семестру (осіннього та весняного) згідно з розкладом – при стрічковій системі навчання; за графіком навчального процесу після вивчення освітнього компонента відповідно до навчального плану – при цикловому розкладі занять.

Методика проведення підсумкового (семестрового) контролю з освітньої компоненти у формі іспиту є уніфікованою та передбачає використання стандартизованих форм. Кількість питань, які виносяться на стандартизований іспит відповідає обсягу кредитів, відведених на вивчення навчальної дисципліни. Форма екзаменаційного білету є стандартизованою та складається зі структурних елементів (складників). Екзаменаційний білет може складатися тільки з теоретичних питань або з додаванням ситуаційної задачі. В кожному білеті може бути від 3 до 5 питань. Питання є короткими, простими, зрозумілими, чіткими та прозорими, складене таким чином, що повна відповідь на нього триває не більше 5 хвилин. Таймінг усного структурованого іспиту є стандартним – не більше 30 хвилин. До кожного питання складається чек - лист (еталон відповіді), який передбачає ключові моменти, обов'язкові для надання повної відповіді на поставлене запитання. До кожного еталону відповіді вказується літературне джерело зі сторінками. Під час проведення усного структурованого іспиту здобувач бачить питання, викладач – чек-лист з еталонними відповідями та визначає, які складові були названі або не названі здобувачем.

Загальна оцінка за усний структурований іспит складається як середньо арифметична всіх отриманих оцінок за відповіді на поставлені питання (в т.ч. ситуаційні задачі).

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти під час підсумкового контролю:

Відмінно «5»	Виставляється здобувачу, який систематично працював протягом семестру, показав під час екзамену різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вміє успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань; рівень компетентності – високий (творчий);
Добре «4»	Виставляється здобувачу, який виявив повне знання навчально- програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поновлення у ході подальшого навчання та професійної діяльності; рівень компетентності – достатній (конструктивно-варіативний)
Задовільно «3»	Виставляється здобувачу, який виявив знання основного навчально- програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі помилки у відповідях на іспиті і при виконанні іспитових завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених помилок під керівництвом науково- педагогічного працівника; рівень компетентності – середній (репродуктивний)

Незадовільно «2»	Виставляється здобувачу, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи; рівень компетентності – низький (рецептивно-продуктивний)
------------------	--

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Бали з навчальної дисципліни для здобувачів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено у таблиці:

Національна оцінка за дисципліну	Сума балів за дисципліну
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння навчальної дисципліни. Конвертація традиційної оцінки в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету програмою «Контингент» за відповідною формулою: Середній бал успішності (поточної успішності з дисципліни) x 40.

За рейтинговою шкалою ECTS оцінюються досягнення здобувачів з навчальної дисципліни, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів, шляхом ранжування, а саме:

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

Шкала ECTS встановлює належність здобувача до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність), тобто його рейтинг. При конвертації з багатобальної шкали, як правило, межі оцінок «A», «B», «C», «D», «E» не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою. Оцінка «A» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «B» - оцінці «добре» тощо. Здобувачі, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються. Такі здобувачі після перескладання автоматично отримують бал «E». Оцінка «FX» виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється студентам, які відвідали усі аудиторні заняття з навчальної дисципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового

контролю.

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус навчальної дисципліни
- Методичні розробки до занять

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Курс 3 «Незнімне та часткове знімне зубне протезування»

1. Обстеження пацієнтів в ортопедичній стоматології - етапи, основні та додаткові методи обстеження, медична документація.
2. Попередній та остаточний діагноз. Особливості оформлення діагнозу в клініці ортопедичної стоматології. Планування ортопедичного лікування.
3. Біомеханіка рухів нижньої щелепи. Фази жувальних рухів за Гізі. Оклюзія та артикуляція, види оклюзії, фактори оклюзії.
4. Апарати, що відтворюють рухи нижньої щелепи - класифікації, сфери застосування. Будова артикуляторів. Середньо-анатомічні артикулятори – конструктивні особливості, показання до використання.
5. Види знеболення в амбулаторній стоматологічній практиці. Показання до виконання місцевого знеболення в ортопедичній стоматології.
6. Етіологія дефектів коронкової частини зубів. Класифікації дефектів, індекс Мілікевича. Види ортопедичних конструкцій для заміщення дефектів коронкової частини зубів, показання.
7. Штучні коронки – показання, класифікації, порівняльна характеристика. Матеріали та технології виготовлення штучних коронок.
8. Підготовка порожнини рота до протезування. Вимоги до зубів, які використовуються як опора під незнімні ортопедичні конструкції.
9. Правила препарування зубів під незнімні ортопедичні конструкції, заходи безпеки, методи контролю глибини препарування твердих тканин.
10. Захист вітальних зубів під час та після препарування. Провізорні конструкції, дентинні герметики.
11. Методики препарування зубів під штучні коронки. Ускладнення під час та після препарування зубів – причини, наслідки, шляхи запобігання.
12. Маргінальна адаптація штучних коронок, варіанти приясеневого препарування, види уступів. Ретракція ясен, види, методики, показання.
13. Штучні коронки – види, показання та протипоказання, клініко-лабораторні етапи виготовлення. Матеріали для виготовлення коронок.
14. Сплави металів для виготовлення незнімних ортопедичних конструкцій – класифікації, властивості, технології застосування.
15. Вогнетривкі маси – види, склад, властивості.
16. Мостоподібні протези –показання, протипоказання, класифікації, матеріали і методи виготовлення. Особливості препарування опорних зубів. Порівняльна характеристика суцільнолитих та штамповано-паяних конструкцій.
17. Біомеханіка мостоподібних протезів, конструктивні особливості, види опорних елементів.
18. Основні та додаткові методи обстеження пацієнтів з частковою втратою зубів.
19. Структурні та функціональні зміни зубощелепного апарату при частковій втраті зубів.
20. Анатомічні утворення порожнини рота, що мають значення при знімному протезуванні. Податливість та рухомість слизової оболонки, їх урахування при знімному протезуванні. Оцінка стану альвеолярних відростків в беззубих ділянках, класифікація за Ельбрехтом.
21. Підготовка порожнини рота до протезування частковими знімними протезами (ЧЗП). Вимоги до опорних зубів.
22. Конструкції ЧЗП, їх складові частини. Особливості трансформації жувального тиску

різними видами ЧЗП.

23. Часткові знімні пластинчасті протези – показання, клінічні етапи виготовлення.
24. Часткові знімні пластинчасті протези з металевим базисом – показання, клінічні етапи виготовлення.
25. Бюгельні протези – показання, планування конструкції в залежності від клінічних умов. Вибір опорних зубів, вимоги, підготовка.
26. Перевірка конструкції часткових знімних протезів.
27. Планування конструкції протезів при збереженні поодиноких зубів на щелепах.
28. Планування фіксації ЧЗП. Кламерні лінії. Фактори, що впливають на вибір фіксуючих елементів у знімних протезах.
29. Отримання робочих відбитків для виготовлення ЧЗП – матеріали та методики. Показання до отримання відбитків за допомогою індивідуальних ложок.
30. Поняття про фіксацію, стабілізацію, рівновагу знімних протезів та фактори, що їх забезпечують.
31. Кламери – класифікації, конструкції, методи виготовлення. Фактори, що обумовлюють вибір типу кламеру.
32. Замкові кріплення (атачмени) – класифікації, конструкції, показання.
33. Балкові кріплення – види, конструкції, показання.
34. Телескопічні кріплення – види, конструкції, показання.
35. Межі базисів часткових знімних пластинкових протезів на верхній та нижній щелепах.
36. Варіанти розташування дуг бюгельних протезів на верхній та нижній щелепах. Параметри дуг.
37. Групи дефектів зубних рядів за Бетельманом, клінічна характеристика.
38. Методика визначення та фіксації центрального співвідношення щелеп при другій групі дефектів за Бетельманом.
39. Методика визначення та фіксації центрального співвідношення щелеп при третій групі дефектів за Бетельманом. Способи визначення оклюзійної висоти. Способи визначення центрального співвідношення щелеп.
40. Методика фіксації центральної оклюзії оклюзійними блоками та гіпсоблоками. Технологія виготовлення оклюзійних валиків, вимоги до валиків.
41. Помилки при визначенні та фіксації співвідношення щелеп та їх усунення.
42. Штучні зуби для знімних протезів - матеріали, види. Порівняльна характеристика фарфорових, композитних, акрилових зубів. Правила підбору штучних зубів.
43. Методика постановки штучних зубів у ЧЗП; варіанти постановки зубів у фронтальній ділянці. Анатомічні орієнтири для постановки зубів. Оклюзійні концепції при частковому знімному протезуванні.
44. Технологія компресійного пресування пластмас. Способи гіпсування репродукцій протезів в кювету.
45. Технологія ливарного пресування пластмас. Устаткування, матеріали. Режим спрямованої полімеризації.
46. Пластмаси для виготовлення базисів протезів. Класифікації, склад, властивості. Види та режими полімеризації. Помилки при роботі з пластмасою, види пористості.
47. Методика накладання та корекції ЧЗП, рекомендації пацієнту по догляду за протезом. Фази адаптації до знімних протезів за Курляндським.
48. Паралелометрія – мета, завдання, способи проведення.
49. Планування фіксуючих елементів в бюгельних протезах в залежності від клінічних умов. Калібрування моделей.
50. Підготовка моделей до дублювання. Дублюючі маси – види, склад, технологія застосування. Виготовлення вогнетривких моделей.
51. Моделювання воскової репродукції каркасу бюгельного протезу. Типи ливникової системи, правила побудови.
52. Система кламерів Нея, показання до застосування.
53. Класифікація формувальних мас, склад, властивості, показання до застосування.
54. Сплави металів для виготовлення каркасів бюгельних протезів та протезів з металевим

базисом. Кобальто-хромовий сплав – склад, технологічні та фізико-хімічні властивості, температурний режим.

55. Усадка сплавів при литві, види. Способи компенсації усадки сплавів при литві каркасів знімних та незнімних конструкцій.

56. Технології литва в стоматології. Способи плавлення та відливки металів. Литникові системи – види, правила побудови.

57. Рекомендовані терміни користування різними видами ЧЗП. Показання до заміни протезів. Перебазування знімних протезів – показання, методика, матеріали.

58. Починка протезів (заміна кламеру, додавання зубу, ремонт базису) – технологія. Причини перелому базисів.

59. Фактори впливу базисів протезів та протезних матеріалів на тканини протезного ложа. Класифікації протезних стоматитів.

60. Помилки та ускладнення при виготовленні часткових знімних протезів та методи їх усунення.

Курс 4 «Повне знімне зубне протезування. Щелепно-лицева ортопедія»

1. Обстеження пацієнта з повною відсутністю зубів. Анамнез: визначення та структура.

2. Анатомо-фізіологічні особливості порожнини рота пацієнта з повною зубів

3. Зміни в зубощелепному апараті внаслідок повної втрати зубів.

4. Зовнішній огляд. Внутрішньоротове обстеження пацієнта з повною відсутністю зубів.

5. Підготовка порожнини рота до протезування повними знімними протезами

6. Визначення ступеня атрофії щелеп за Шредером, Келлером. Значення стану щелеп в забезпеченні фіксації повних знімних протезів.

7. Оцінка стану слизової оболонки протезного ложа за Суппле і Люндом. Значення стану піддатливості слизової оболонки, щодо вибору методики отримання відбитку.

8. Класифікація відбитків. Класифікація відбиткових матеріалів.

9. Анатомо-фізіологічне обґрунтування меж протеза на верхній та нижній щелепі.

10. «Протезне поле», «протезне ложе», «нейтральна зона» – визначення, топографія та клінічне значення.

11. Методи фіксації повних знімних протезів (механічних, біомеханічних, фізичних та біофізичних).

12. Отримання анатомічних відбитків з беззубої верхньої та нижньої щелеп для виготовлення індивідуальних ложок. Оцінка якості відбитка. Дезінфекція відбитків.

13. Методи виготовлення індивідуальних ложок.

14. Припасування жорсткої індивідуальної ложки на верхню щелепу за методикою Гербста.

15. Припасування жорсткої індивідуальної ложки на нижню щелепу за методикою Гербста.

16. Класифікація функціональних відбитків.

17. «Функціонально-присмоктуючий відбиток» – визначення терміну та клінічне значення. Отримання.

18. «Власне функціональний відбиток» – визначення терміну та клінічне значення. Формування країв функціонального відбитка.

19. Порівняльна характеристика анатомічних, власно-функціональних та функціонально-присмоктуючих відбитків.

20. Методика отримання функціональних відбитків із беззубих щелеп за Бояновим.

21. Виготовлення індивідуальних ложок за методиками Шрота, ЦІТО, Василенка.

22. Визначення центрального співвідношення беззубих щелеп. Методи визначення міжальвеолярної висоти. Методи фіксації центрального співвідношення щелеп.

23. Визначення термінів – «оклюзійна площина», «протетична площина», «центральне співвідношення», «центральна окклюдія».

24. Характеристика стану відносного фізіологічного спокою жувальної мускулатури.

25. Помилки при визначенні центральної окклюдії, їх причини, ознаки та наслідки.

26. Компоненти жувальної системи, їх функціональний взаємозв'язок. Жувальні м'язи: класифікація, анатомія, функція.

27. Анатомія та фізіологія СНЩС.

28. Фази жування за Гізі.
29. Фактори оклюзії. Рухи нижньої щелепи, сагітальний суглобовий шлях, кут сагітального суглобового шляху, сагітальний різцевий шлях, кут сагітального різцевого шляху, рух Бенета, кут Бенета, трансверзальний різцевий шлях, готичний кут.
30. Визначення поняття «оклюзія» та «артикуляція», «робоча сторона» та «балансуюча сторона».
31. Апарати, які відтворюють рухи нижньої щелепи. Класифікація апаратів. Оклюдатори та артикулятори, їх класифікація. Принципи конструювання.
32. Основні положення артикуляційної теорії. Постулати Бонвіля, Ганау, Гізі.
33. Сферична теорія артикуляції (Монсон, Сапожніков, Черних, Хмелевський).
34. Феномен Христенсена, внутрішньо ротовий спосіб визначення кутів сагітального та трансверзального шляхів (методика Ефрона, Гельфанда, Катца).
35. Перевірка конструкції повних знімних протезів, суть клінічного етапу. Помилки при фіксації центрального співвідношення при повній відсутності зубів, методи усунення.
36. Клінічні ознаки при підвищенні та зниженні висоти прикусу.
37. Перевірка конструкції повних знімних протезів в артикуляторі.
38. Види та правила гіпсування воскових репродукцій в кювету. Стадії полімеризації пластмас. Компресійне та ливарне пресування.
39. Фіксація, стабілізація та рівновага повних знімних протезів. Фази адаптації до протезів за В.Ю.Курляндським.
40. Особливості повторного протезування пацієнтів, які раніше користувалися повними знімними протезами.
41. Перевірка оклюзійних контактів, пришліфування штучних зубів.
42. Класифікація захворювань слизової оболонки порожнини рота, які виникають під впливом знімних протезів за З.С. Василенко. Етіологія, клініка та патогенез. Лікування.
43. Характеристика незапальних захворювань слизової оболонки порожнини рота, які виникають під впливом знімних протезів.
44. Принципи анатомічної постановки зубів за М.Є.Васильєвим.
45. Особливості постановки зубів при прогенічному та прогнатичному співвідношенні щелеп.
46. Постановка за сферичною поверхнею (за Монсоном).
47. Принципи постановки зубів за Гізі.
48. Запис індивідуальних рухів нижньої щелепи. Методики Каца-Ефрона-Гельфанда, М.А.Нападова та А.Л.Сапожнікова.
49. Види штучних зубів, методи з'єднання з базисом.
50. Методи фіксації повних знімних протезів: механічні, біомеханічні, фізичні та біофізичні.
51. Послідовність обробки повних знімних протезів після полімеризації.
52. Корекція повних знімних протезів.
53. Шліфування та полірування повних знімних протезів. Засоби та інструментарій.
54. Починка знімних протезів.
55. Склад базисних пластмас: характеристика, переваги та недоліки.
56. Правила виготовлення воскових базисів з прикусними валиками.
57. Компресійне та ливарне пресування. Режими полімеризації пластмас.
58. Класифікації переломів щелеп: Д.А. Ентіна, І.Г. Лукомського, Ле Фора, Б.Д. Кабакова.
59. Групи жувальних м'язів та їх функції в нормі. Механізм рухів нижньої щелепи. Нерво-м'язевий апарат.
60. Механізм зміщення відламків при переломах верхньої щелепи.
61. Механізм зміщення відламків при переломах нижньої щелепи: при однобічних ментальних та ангулярних переломах.
62. Механізм зміщення відламків при переломах нижньої щелепи по середній лінії, у ділянці мищелкового паростку.
63. Механізм зміщення відламків при переломах нижньої щелепи: при однобічних ментальних та ангулярних переломах.
64. Механізм зміщення відламків при двобічних переломах нижньої щелепи.

65. Щелепно-лицева ортопедія та щелепно-лицеве протезування підвищеної складності. Визначення, мета та завдання, етапи розвитку.
66. Класифікація щелепно-лицевих апаратів, що застосовуються для лікування поранених та хворих, їх характеристика.
67. Класифікація переломів верхньої та нижньої щелеп. Особливості та механізм зміщення відламків нижньої щелепи в залежності від локалізації лінії перелому та його виду.
68. Особливості травматичних пошкоджень щелепно-лицевої ділянки. Невогнепальні та вогнепальні пошкодження.
69. Транспортні шини. Лігатурне зв'язування. Види. Показання для застосування.
70. Особливості надання ортопедичної допомоги при переломах з обмеженою рухомістю відламків. Апарати і шини. Принцип їх дії.
71. Особливості надання ортопедичної допомоги при фрагментах, що не правильно зрослися, несправжніх суглобах. Апарати і шини. Принцип їх дії.
72. Формуючі та фіксуючі апарати при пластиці м'яких тканин та остеопластиці щелеп у поранених у щелепно-лицеву ділянку та після оперативних втручань.
73. Контрактури нижньої щелепи, їх класифікація. Механізм розвитку контрактур. Ортопедичні втручання при лікуванні контрактур. Лікувальна гімнастика.
74. Етіологія та клініка мікростомії. Зубне протезування щелепно-лицевих поранених при мікростомії. Особливості отримання відбитків та виготовлення конструкцій протезів.
75. Протезування при резекції верхньої щелепи. Види (альвеолярний відросток, одностороння, на беззубій щелепі). Обсяг. Безпосереднє та послідує протезування.
76. Протезування при резекції нижньої щелепи. Види (альвеолярна частина, одностороння, підборідний відділ, гілки). Обсяг. Безпосереднє та послідує протезування. Особливості використання шин та протезів.
77. Протезування при дефектах обличчя. Причини. Одержання маски обличчя. Ектопротези. Способи фіксації. Поняття про епітети.

Курс 5 «Ортопедичні методи лікування захворювань зубо-щелепного апарату»

1. Методика обстеження хворого в клініці ортопедичної стоматології. Історія хвороби. План та задачі ортопедичного лікування. Види та завдання протезування.
2. Показання та об'єм підготовки порожнини рота до протезування
3. Показання та протипоказання до виготовлення металокерамічних конструкцій
4. Послідовність та правила препарування зубів. Вибір інструментарію. Форми уступів. Вибір методу ретракції ясеневого краю (механічний, хімічний, хірургічний та комбінований), в залежності від клінічної ситуації.
5. Технологія отримання точного відбитку. Вибір відбиткових мас.
6. Оцінка готової металокерамічної конструкції. Можливі помилки та ускладнення на різних етапах виготовлення, шляхи їх попередження та методи усунення
7. Класифікація дефектів зубів (Куриленко, Black). Індекс руйнування оклюзійної поверхні зуба (Мілікевича).
8. Показання до виготовлення вінірів. Вимоги. Порівняльна характеристика вінірів виготовлених за різними технологіями. Загальні принципи препарування зубів під вініли. Клінічні і лабораторні етапи протезування вінірами.
9. Технологія виготовлення CAD/CAM.
10. Фіксація вінірів (адгезивна техніка фіксації на композитні цемента)
11. Загальні принципи формування порожнин для вкладок. Формування порожнин I, II, III, IV, V класу за Black.
12. Конструкції вкладок (inlay, onlay, overlay, pinlay). Клінічні і лабораторні етапи протезування литими металевими вкладками.
13. Показання та протипоказання до заміщення дефектів твердих тканин зубів, керамічними вкладками, коронками технологія їх виготовлення.
14. Литі та розбірні литі куксові вкладки: технологія виготовлення та показання до застосування.
15. Показання та протипоказання до заміщення дефектів зубних рядів незнімними

конструкціями.

16. Біомеханіка мостоподібних протезів. Вимоги та вибір опорних зубів під незнімні мостоподібні конструкції. Конструкції мостоподібних протезів.

17. Показання та клініко-лабораторні етапи виготовлення суцільнолитих та металокерамічних мостоподібних протезів.

18. Помилки та можливі ускладнення незнімного протезування.

19. Тимчасове протезування показання та методика проведення. Клінічні та лабораторні етапи виготовлення. Порівняльна характеристика різних методів виготовлення тимчасових коронок.

20. Можливі ускладнення препарування твердих тканин зубів та способи їх запобігання.

21. Парадонтологічні аспекти препарування зубів. Методика проведення під'ясенного препарування. Розташування країв коронок в залежності від виду штучної коронки(штампована, лита, лита комбінована).

22. Фіксація незнімних конструкцій різними видами фіксуючих цементів. Фактори, які впливають на якість фіксації незнімної конструкції.

23. Показання та протипоказання до виготовлення різних конструкцій часткових знімних протезів (пластинкових, бюгельних, комбінованих). Конструктивні особливості різних видів часткових знімних протезів та способи їх фіксації.

24. Біомеханіка функціонування часткового знімного протеза. Вибір опорних елементів при плануванні конструкції часткового знімного протезу, підготовка опорних зубів, визначення границь протеза.

25. Помилки та ускладнення при відновленні дефектів зубних рядів частковими знімними протезами.

26. Часткова відсутність зубів яка ускладнена деформацією зубних рядів; морфологічні та функціональні зміни зубощелепного апарату.

27. Механізми утворення зубощелепних деформацій. Клінічні форми деформацій, які виникли внаслідок часткової відсутності зубів.

28. Підготовка зубощелепної системи до протезування при наявності зубощелепних деформацій (протетична, хірургічна, ортодонтична).

29. Етіологія і патогенез, клінічні прояви патологічного стирання твердих тканин зубів. Морфологічні особливості зубів людини в нормі і при їх патологічному стиранні.

30. Діагностика надмірного стирання зубів та його ускладнень. Компенсована та декомпенсована форми. Класифікації патологічного стирання зубів (Грозовського, Курляндського, Гаврилова, Бушана).

31. Ускладнення при патологічному стиранні зубів, яка супроводжується зниженням міжальвеолярної висоти та дисфункцією СНЩС. Ортопедичне лікування в залежності від клінічних форм та ускладнень.

32. Травматична оклюзія. Діагностика. Клінічні ознаки. Морфологічні та функціональні зміни в зубощелепному апараті при наявності травматичної оклюзії.

33. Етіологія, клініка та лікування прямого та відображеного травматичного вузла. Показання, послідовність та правила вибіркового зішліфування зубів.

34. Види суперконтактів. Суперконтакти на робочій та балансуєчій стороні.

35. Значення вибіркового зішліфування для профілактики функціонального перенавантаження зубів.

36. Анатомо-фізіологічна характеристика жувального апарату при захворюваннях на пародонтит та пародонтоз.

37. Класифікація захворювань тканини пародонту. Обстеження хворого на пародонтит та пародонтоз.

38. Одонтопародонтограма Курляндського: поняття про функціональну патологію; резервна та залишкова потужність пародонту.

39. Види стабілізації зубних рядів. Біомеханічні основи шинування зубів

40. Задачі ортопедичних втручань в комплексному лікуванні захворювань пародонту. Попередня підготовка зубних рядів перед протезуванням. Тимчасове шинування. Види та показання до застосування.

41. Етіологія, діагностика, клініка та ортопедичні методи лікування локалізованого та генералізованого пародонтита. Роль місцевих факторів.
42. Знімні та незнімні конструкції зубних протезів в комплексному лікуванні локалізованого та генералізованого пародонти та.
43. Безпосереднє протезування. Показання, клініко-технологічні етапи виготовлення та використання імедіат-протезів.
44. Помилки та ускладнення при лікуванні хворих на пародонтит і пародонтоз.
45. Етіологія та патогенез дисфункцій СНЩС. Капи, їх класифікація, показання до застосування. Профілактика дисфункцій СНЩС.
46. Провідні клінічні симптоми та синдроми при оклюзійно-артикуляційному синдромі. Провідні клінічні симптоми та синдроми при нервово-м'язовому синдромі.
47. Типи зміщення суглобових головок (гіпермобільність, вивих, підвивих). Типи зміщення суглобового диска (підвивих, вивих, випадіння).
48. Клінічні ознаки дисфункцій станів. Тактика ведення хворого з дисфункціями СНЩС. Методи ортопедичного лікування.
49. Протезування з використанням стоматологічних імплантатів. Показання та необхідні умови для протезування з використанням стоматологічних імплантатів.
50. Планування конструкції зубного протеза з опорою на імплантати в залежності від клінічних умов та використання різних видів абатментів.
51. Конструкції стоматологічних імплантатів та складові частини. Показання до застосування різних видів абатментів.
52. Переваги та недоліки різновидів з'єднань абатмента з імплантатом. Види формувачів ясен, їх вибір в залежності від біотипу ясен.
53. Особливості клініко-лабораторних етапів при протезуванні на імплантах. Особливості зняття відбитків (методом закритої ложки та методом відкритої ложки).
54. Методи моделювання каркасів умовно-знімних та знімних конструкцій. Переваги та недоліки умовно-знімних та знімних конструкцій.
55. Показання та необхідні умови для знімного протезування з використанням стоматологічних імплантатів.
56. Принципи формування оклюзії при протезуванні на імплантатах, особливості часткової та повної адентії.
57. Помилки та ускладнення стоматологічної імплантації на ортопедичному етапі лікування хворих та після лікування.
58. Клінічні та функціональні методи обстеження. Оклюзіографія. Аксиографія.
59. Додаткові методи обстеження: рентгенографія, гальванометрія, електроміографія, реографія, електроодонтодіагностика, гнатодинамометрія, діагностичні моделі, періотест.
60. Електроміографія, методика, інформативність на етапах ортопедичного лікування.
61. Підготовка ротової порожнини до зубного протезування, види хірургічна, терапевтична, ортодонтична, ортопедична, психологічна) їх обсяги та значення.
62. Класифікація дефектів зубних рядів за Бетельманом, Кенеді. Їх значення в клініці ортопедичної стоматології.
63. Артикуляція. Рухи нижньої щелепи. Механізм, основні параметри рухів. Фази жувальних рухів за Гізі. Феномен Христенсена. Значення при конструюванні повних знімних протезів.
64. Анатомія оклюзійної поверхні зубів та зубних рядів. Поняття про зубні, альвеолярні та базальні дуги. Оклюзійні криві (Шпее та Уілсона). Фактори, що забезпечують стійкість зубів.
65. Фактори оклюзії (суглобовий шлях; рух Бенета; оклюзійна площина – Шпее, Уілсона; морфологія оклюзії; різцевий шлях; відстань між суглобовими голівками).
66. Біль. Знеболення. Методи знеболення в ортопедичній стоматології. Медичні та фармакологічні засоби знеболювання. Можливі помилки та ускладнення знеболення (запаморочення, колапс, анафілактичний шок), клінічні ознаки, об'єм надання невідкладної допомоги.
67. Показання до виготовлення штучних коронок. Класифікації. Вимоги. Порівняльна характеристика штучних коронок. Клініко-лабораторні етапи виготовлення коронок.

68. Анатомо-фізіологічні особливості ротової порожнини при частковій втраті зубів. Вибір та обґрунтування конструкцій часткових знімних протезів при включених та дистально не обмежених дефектах зубних рядів.
69. Отримання відбитків при виготовленні часткових знімних протезів. Вимоги до відбитків. Методи фіксації часткових знімних протезів. Роль біофізичних та механічних методів укріплення знімних протезів.
70. Опорні зуби, їх значення для фіксації протезів. Види укріплення протезів. Вибір опорних зубів. Класифікація кламерів. Способи з'єднання кламерів з протезами.
71. Значення елементів анатомічної ретенції для фіксації часткових знімних протезів. Безкламерні протези. Показання до їх застосування.
72. Визначення та фіксація центральної оклюзії при I, II та III групах дефектів зубних рядів.
73. Вибір конструкції зубного протезу при наявності одного зуба на верхній або нижній щелепах.
74. Лабораторні етапи виготовлення часткових знімних протезів. Матеріали, які для цього використовуються.
75. Показання до виготовлення часткових знімних протезів з металевим базисом. Клініко-лабораторні етапи виготовлення.
76. Заміщення дефектів зубних рядів бюгельними протезами. Показання та протипоказання до виготовлення бюгельних протезів. Конструктивні елементи бюгельних протезів та їх значення.
77. Діагностичні моделі. Вимоги до них, правила виготовлення. Планування конструкції бюгельних протезів. Паралелометрія. Мета, завдання. Способи та етапи проведення паралелометрії. Вибір опорних зубів.
78. Система кламерів Нея. Показання до їх застосування. Класифікація. Складові частини клакерів.
79. Атачмени. Класифікація. Показання до використання.
80. Литво каркасів бюгельних протезів на вогнетривких моделях. Дублювання моделей. Матеріали для дублювання. Вимоги до каркасу бюгельного протеза.
81. Компенсація усадки металів. Формовочні маси. Сплави металів для виготовлення бюгельних протезів.
82. Форма, розмір та положення дуги бюгельного протезу на верхній та нижній щелепах в залежності від топографії дефекту зубного ряду.
83. Накладання і корекція часткового знімного протеза. Механізм та терміни адаптації до часткових знімних протезів. Правила користування частковими знімними протезами.
84. Вплив знімних протезів на тканини ротової порожнини. Діагностика, клініка та лікування протезних стоматитів
85. Штучні зуби. Способи виготовлення, матеріали. Правила підбору штучних зубів для постановки у знімні протези. Правила постановки штучних зубів. Фіксація в базисі знімного протеза.
86. Компресійне та ливарне пресування пластмас. Матеріали, обладнання. Методи гіпсування моделей в кювету, пакування пластмаси
87. Стадії полімеризації пластмас. Підготовка пластмаси до пакування. Режимми полімеризації. Ізоляційні матеріали.
88. Лабораторні етапи виготовлення часткових знімних протезів з термопластичних матеріалів. Порівняльна характеристика протезів з пластмасовим та термопластичним базисом. Матеріали, що застосовуються для виготовлення базисів знімних протезів. Позитивні та негативні властивості.
89. Оцінка якості полімеризації базисних матеріалів. Пористість, види, причини виникнення та способи усунення.
90. Тимчасове та перехідне протезування. Біомеханіка протезування на імплантатах.
91. Показання та клініко-технологічні етапи виготовлення незнімних суцільнолитих шин та шин-протезів.
92. Класифікації атрофії альвеолярного відростка. (за Шредером, Келлером, Оксманом). Морфологічні особливості будови беззубих щелеп, які слід враховувати при виготовленні

повних знімних протезів.

93. Визначення центрального співвідношення щелеп при повній відсутності зубів

94. Постановка зубів в повних протезах. Перевірка конструкції та накладання повних знімних протезів. Механізм адаптації до повних протезів.

95. Класифікація піддатливості слизової оболонки беззубих щелеп (Люнд, Супле). Буферні зони за Гавриловим. Значення для вибору методики отримання відбитків

96. Рухома, нерухома, пасивно рухома слизова оболонка. Перехідна складка. Нейтральна зона. Топографія нейтральної зони на верхній та нижній щелепах. Анатомічні особливості беззубих щелеп, які мають значення для фіксації пластинкових знімних протезів.

97. Класифікація відбитків для виготовлення повних знімних протезів (за висотою країв, ступенем відтиснення слизової оболонки). Відбиткові маси, їх властивості, показання до застосування.

98. Фіксація, стабілізація, рівновага повних знімних протезів та фактори, що їх забезпечують.

99. Методи отримання функціональних відбитків беззубих щелеп.

100. Одномоментний спосіб виготовлення індивідуальних воскових ложок на верхню та нижню щелепи. Методика отримання за їх допомогою функціональних відбитків (метод Василенка).

101. Методика функціонального відбитка за Гербстом. Функціональні проби, їх клінічне обґрунтування.

102. Виготовлення жорстких індивідуальних ложок. Припасування індивідуальних ложок за методикою Гербста на верхню та нижню щелепи (функціональні проби).

103. Правила виготовлення та вимоги до воскових шаблонів з оклюзійними валиками при протезуванні повними знімними протезами.

104. Естетичні та функціональні порушення при змінах міжальвеолярної висоти. Фіксація нижньої щелепи в нейтральному положенні. Проби. Перевірка правильності визначення центрального співвідношення щелеп.

105. Класифікація апаратів, що відтворюють рухи нижньої щелепи

106. Суглобова теорія артикуляції (Гізі, Ганау, Бонвіль)

107. Сферична теорія артикуляції (Монсон, Сапожніков)

108. Позаротові методи реєстрації індивідуальних рухів нижньої щелепи. (аксіографія)

109. Методика Ефрона, Катца, Гельфанда

110. Орієнтири для встановлення штучних зубів. Постановка штучних зубів у повних протезах.

111. Анатомічна постановка зубів. Постановка зубів за М.Е. Васильєвим, за сферичною поверхнею.

112. Перевірка конструкції повних знімних протезів. Накладання повних протезів. Адаптація. Правила та рекомендації щодо користування повними протезами.

113. Патологічний вплив матеріалів, що застосовуються в ортопедичній стоматології. Диференційна діагностика, лікування та профілактика.

114. Етіологія та патогенез дисфункцій СНЩС. Провідні клінічні симптоми та синдроми при дисфункціях СНЩС (оклюзійно-артикуляційний синдром, нервово-м'язовий синдром, звичний підвивих, вивих, стійке функціональне зміщення нижньої щелепи, прикус, який знижується).

115. Клінічні ознаки дисфункційних станів. Індекс дисфункції Melkimo. Дані клінічних та спеціальних (додаткових) методів при різних клінічних варіантах перебігу та ускладнення.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Ортопедична стоматологія: підручник / М.М.Рожко, В.П.Неспрядько, І.В.Палійчук та ін.. –К.: ВСВ «Медицина», 2020. – 720 с.

2. М.М. Рожко, В.П. Неспрядько, І.В. Палійчук та ін. Зубопротезна техніка : підручник - Київ, «Книга-плюс», 2016. – 604 с.

3. Іщенко П.В., Кльомін В.А., Качалов Р.Х., Лихота А.М. Військова ортопедична стоматологія. – К.: ВСВ «Медицина». -2018. -312с.

Додаткова:

1. Нідзельський М. Я. Ортопедична стоматологія для лікарів-інтернів: навчальний посібник / М. Я. Нідзельський, Г. М. Давиденко, В. В. Кузнецов. – П.: ФОП Болотін А. В., 2016. – 216с.
2. Orthopaedic dentistry [Text] : lecture course: lecture training text-book for IV-V academic years students of stomatological faculty with English language form of study / V. M. Dvornyk, V. M. Novikov, G. M. Kuz [et al.]; under the gen. editorship of V. M. Novikov, V. M. Dvornyk, 2023. - 203 p.
3. Ahmad I. Prosthodontics at a glance, 2nd edition. Wiley-Blackwell, 2021

13. ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

6. Державний Експертний Центр МОЗ України <http://www.dec.gov.ua/index.php/ua/>
7. Електронна бібліотека ОНМедУ <https://library.odmu.edu.ua/catalog/>
8. Національна наукова медична бібліотека України <http://library.gov.ua/>
9. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>